

AZKUE JAUNARI OMENALDIA

J. A. ARANA TA MARTIJA.

Aguztuaren 9'an Lekeitio'ko erriak bere seme Azkue Jaunari omenaldia zuzendu dio.

OMENALDIA

Orain bete dira ehun urte bere jaiotzatik eta omenaldi ondo irabazi hori ezkeintzera batu dira Lekeitio-n hainbat apaiz, gotzai, ereslari ta euskaldun zintzo. Danak heldu dira goizean Meza Nagusira, eguerdian herriko festara ta arratsaldean konziertura, honela Azkue-ren arima biziarekin bat eginda. Gernika-ko abeslari-baztunak, Orfeoia, atera zituen —beste batzuen artean— Azkue-ren abesti eder batzuk.

Urteak dira, Akademiak zuzendu zuen omenaldian, atseginez eskuhartu nuela, hura zen, izan ere, Akademiako lehenen burua Orduan hasi nintzan bizkaitar apaiz hau miresten, beragan gizon bakarti ta diztiratsua ikusi bainuen; ereslari kreatzaille zan ta herriko musika diztiratsua ikusi bainuen; ereslari kreatzaille zan ta herriko musikaren maitale ta bizi-emallea.

AZKUE, ERESLARIA.

Gaur musiko honen berriren bat eman nahi nizueke. Bera ta Aita

Donosti euskal-jakintzaren susperzailleak ditugu. Baiña, nire ustez, Azkue Jaunak gehiago maitatu zuen euskal-musika bere adiskideak baiño. Azkuek bere maitetasun guztiak euskerarantz eta euskal-musikara zuzendu zituan; hala elejakitun eta musikologu aundia ere bilakatu zen mundu guztiaren aurrean. Azkue-ren lehenengo arpegi hori danontzat ezaguna da; bigarrena, bere kolezio ta hitzaldietan ezkutatua dago. Aita Donosti-k, ostera, bere bizi guztia musikaren alde eman zuen eta Euskal-herritik kanpora irten zen, bere musikaza, letasuna asetzeko.

Azkue ere apaiza zen eta, apaizgoari erantzunez, bizitzako betebeharra Jaungoiko-gizonen artekoa, honela aditu zuen: "Euskal-herriko gizonen artean izpiritu-joera bat piztu behar dut; hau da, beren hizkuntza, euskera, ta musika, herriko musika ere ixartuko ditut". Utz dezagun orain baztertuta Azkue hizkuntzalaria, ta goratu dezagun Azkue ereslaria.

Azkue, euskal-musikarekin zorabio bizitan zebilen, ez beste asko legez: hauek gehienetan, herriko musika, zugaitzetik ezpalak egiteko, maitatzen dute. Lan hau ere beharrezkoa da, bai: herriko musi-

ka beretu ta berriro herriari, armonia ederrez jantzia ematea dugu horren egitekoa. Ez zuen arazo makala hartu Azkue Jaunak ta hortik jaio ziren buruko-miñak ez ziren txikiak izan: musika berria erein eta landara gaztea zuzendu, zugaitz sendoak egitearren ta azkenean guziarekin, basoa. Indar haundia zuen Azkuek eta bere burutik jaiok ditugu beste zenbait musikamodu: "Bizkaitik Bizkaira" eta "Txinboak", biak zarzuelak; "Urlo" opera. Bafiña benetako lan haundia ta betirakoa "Abesti-sailla" dugu; beste hainbesteko lanik ez dugula munduan esan liteke. Azkue danetan gailletariko zen: euskerazko ikastolea, Arana-ren eta Unamunoren aurka, apaiz soilla, irabazi zuen; Hiztegi paregabea eman zigun; eta Abesti-saillik oparoena osatu zuen, urtetako lanak hortxe mamituaz. Donosti eta Azkue hasi ziran, batera, sail hau, Kolezio hau batzen: bien artean 2.400 herriko melodia bildu zituzten. Biok aurkeztu zizkien guziak Bizkai, Gipuzkoa, Nafarroa ta Araba-ko Diputazioeri eta laurok ipiñiriko saria Azkue-k irabazi zuen: milla ta bat abesti ziran, Euskal-herri guztian batuta. Danok gogoratzen ditugu Guridi-ren "Hamar euskal-melodia". Hamar-rak Azkue-ren Abesti-sailletik haraturik daude, izen eta guzti.

Eta Azkue Jauna benetan musika-jakitun izanik, beregana zetozen muzikazale guztiak laguntza-eske. Eta Azkue-k herriko musika-

ri buruzko mintzaldirik zuenean, denak miratuta, ago zabalik gertzen ziren, beti zuen harek erantzun bikainik. Bilbo-n, hitzaldi bitan, 1918-nean, eman zigun bere jakitatearen berri.

ERESLARI GUZTIERI DEI BAT

..Derriorrez Azkue-ren lana jarraitu beharrezkoa dugu. Asko egin zuen bai, Azkue-k, eta Nonosti-k ere; hauek gabe herriko hainbat abesti ahaztuta geldituko ziren, gure mendi ta erreka zuloetan ilda. Haieri eskerrak zor dizkiegu, lan harek eman baidizkigu hainbat abesti: herrian jaiotako hainbeste aberaskien hitza haueri eskerrak jaso dugu. Bafiña, nire ustez, ez dago oraindik herriko musika-izpiritua ilda; gure gaurko lana hauxe dugu hain zuzen ere: izpiritu hau bizkortu ta mundu guztira barreatu. Hainbat kolezio dagoz loak artuta komentu, Apaizetxe ta ereslarienetan: Euskal-herritik sortuta, herriak ez ditu ezagutzen. Eta zenbat konposizio egilleak bestek ifioiz entzungabeak. Ez ote litezke danak leku batean bildu? Lehenen egoki izango litzake bakoitzak kolezioaren errezkada plazara ateratzea. Horieri eskatuko litzazkieke gero behar lirakenak, euskal-Musikoteka osatzeko. Hau bai izan liteke euskal-jakintzarentzat laguntza baliozkoa. Hau izango litzake Azkue Jaunarentzat benetako omenaldia, bere herrien omenaldia.